

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
POLLACK MIHÁLY MŰSZAKI FŐISKOLAI KAR
PEDAGÓGIAI TANSZÉK

Bajkán György Zoltán

Az önkéntes tűzoltók felkészítési és képzési rendszere

Az önkéntes tűzoltók képzési rendszerét és a képzés, továbbképzés megújításának lehetőségeit tekinti át a szakdolgozat. Javaslatot tesz a képzés szakkönyv feltételeinek és a képzés személyi feltételeinek kialakítására.

PÉCS

2003

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	4
Az önkéntes tűzoltói tevékenység múltja, jelene, működési formáik	6
Gróf Széchenyi Ödöntől napjainkig	6
A jelenlegi működés feltételei, követelményei, formái	10
Az önkéntes tűzoltói tevékenység motivációja, követelményei	12
Miért lesz valaki önkéntes tűzoltó?	12
A jogi szabályozás	15
A tűzoltóképzés fontossága, formái	18
A jelenlegi képzési formák	18
Az önkéntesek képzése	23
Az önkéntes parancsnoki képzés	23
Az önkéntesek 40 órás képzése	24
A helyi képzések, napi képzések, továbbképzések	25
A hivatásosok és az önkéntesek képzésének kapcsolódási pontjai	26
Gépkezelői, műszaki tanfolyamok és szabályzatok alkalmazása	26
Az önkéntesek képzésének indokoltsága, szükségessége	28
Az önkéntesek képzésének megújítása	31
Javaslatok a képzés hatékonyságának növelésére	32
Összefoglalás	34
Irodalomjegyzék	35
Függelék	37
Függelékek jegyzéke	41
Rezümé	42

Bevezetés

A tűzoltó-társadalom minden bevetés, esemény alkalmával új és újabb helyzetekkel találja magát szemben. A váratlan, megrendítő, olykor tragikus és néha bizony visszataszító dolgokkal naponta találkozhatnak. A feladataik megoldása olyan embereket kívánna, akik robotszerűen mindenre tudják a megoldást, választ energiájuk végtelen és nem hibáznak. A tűzoltók, sajnos -vagy hála istennek- nem ilyenek, de a képzésekkel, szakemberek alkalmazásával és tapasztalataik, feldolgozásával meg kell próbálniuk minden helyzetben a tökéletesebb megoldást megkeresni. A legtökéletesebbet úgy sem sikerül, ezt utólag mindig meg lehet állapítani. Személyes tapasztalatom, hogy az idősebb és képzettebb kollegák is hibáznak. A sok gyakorlással enyhíteni, csökkenteni a kevéssel fokozni és a gyakorlás elhanyagolásával, elhagyásával előidézni lehet ezeket a hibákat.

A szakdolgozatom *témaválasztása* azért esett az önkéntes tűzoltóságok és tűzoltó egyesületek tagjainak képzési, felkészítési rendszerbeli hiányosságaira, mert az önkéntesek legalább olyan fontos szerepet töltenek be a rendszerben, mint a hivatásosok. Az önkéntes tűzoltóságok, mint köztestületek működnek, míg az önkéntes tűzoltó egyesületek társadalmi szervezetek. Az előzőkre kötöttebb és szigorúbb működési, képzési és szakmai szabályozók vonatkoznak, mint az utóbb említett egyesületekre. Az önkéntes tűzoltóságok ugyan olyan helyzetekkel találkozhatnak, mint mi és működési területük is van, míg az egyesületek csak saját településük védelmére szakosodhatnak, mely statisztikailag ritkább vonulás-számot mutat, bár eseteik típusa itt is széleskörű. A ritkább vonulás miatt talán még nagyobb hangsúlyt kellene fektetni az oktatásuk, felkészítésük támogatására és ezen a téren található hiányosságaik felkutatására. A képzésük fontosságát nem lehet elégszer hangsúlyozni, legalább annyit kellene rá áldozni, mint a hivatásosokéra, mind tartalmi, mind anyagi, mind szellemi téren. Az önkéntes egyesületek beavatkozásaik során sok esetben hamarabb érnek a helyszínre, mint a vonulási idővel és távolsággal hátrányban lévő hivatásosok.

Az elsőnek érkező és az első beavatkozást elvégző egységnek a felelőssége majdhogynem a legnagyobb, ugyanis ez döntő lehet a tűzoltás további lefolytatásában. Az első kiérkezőnek a legnagyobb az esélye az életmentés végrehajtására, ha még van rá mód. Ekkor a tűz kisebb kiterjedésű és egy gyors és szakszerű beavatkozás megfékezheti és megakadályozhatja egy esetleges nagyobb tüzeset kialakulását. Tehát számos olyan indok és ok áll az önkéntes tűzoltók képzettségi szintjének emelése mellett, amely elmozdulást követel -e szintjéről.

A szakdolgozattal *célom* rávilágítani a képzési hiányosságokra és az ehhez szorosan kapcsolódó problémákra. A megoldás érdekében dolgozatomban körvonalazom az önkéntesek kialakulását, valamint bemutatom jelenlegi működésüket. Az önkéntes tűzoltó egyesületi tevékenységről és -e - sajnos még - kiegészítőhivatás vállalásáról próbálok egy képet adni. A képzés szabályozásról, és annak hiányáról, valamint a hivatásos és önkéntes képzési és felkészítési rendszer kapcsolódásáról adok tájékoztatást a téma kiegészítése és teljes átláthatósága érdekében. A fő gondolatmenet, pedig az önkéntesek képzési és felkészítési rendszere és rendszerének működése lesz. A feldolgozás érdekében fő irodalomnak a 119/1996 (VII.24.) Korm. rendeletet¹, és a 32/2002. (XII.12.) BM rendeletet² valamint a vizsgált egységek SZMSZ³-ét tekintem. Ezen kívül több önkéntes tűzoltóság és tűzoltó egyesület működését tanulmányoztam, kérdőívet (1. függelék) készítettem az önkéntesek számára mely a témával kapcsolatos adatgyűjtéshez szolgál. A képzési rendszer vizsgálata után javaslatokat teszek a hatékonyabb és szakszerűbb képzési, felkészítési módok kidolgozására. Valamint 1-2 konkrét megoldást is felkínálok a problémák orvoslására.

A témával kapcsolatos eddigi kutatási eredményeket nem találtam, sem kompetens szervnél, sem más irányultságú szervezetnél. Tehát a kutatási terület, amelyet

¹ 119/1996. (VII.24.) Kormányrendelet az önkéntes tűzoltóságokra vonatkozó részletes szabályokról.

² 32/2002. (XII.12.) Belügyminiszteri rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ezirányú szakágazatban foglalkoztatottak képzési követelményeiről és képzési rendszeréről.

³ Szervezeti és Működési Szabályzat

választottam úgy, mond még feldolgozatlan, így témám kidolgozása egy aktuális probléma felvetéséből, kivizsgálásából és megoldási javaslataiból képez egy-egységet.

Az önkéntes tűzoltói tevékenység múltja, jelene, működési formái

Gróf Széchenyi Ödöntől napjainkig

A alfejezet címében Gróf Széchenyi Ödönt említem, mint egy időbeli támpontot, bár tudni kell a történelmi visszatekintés sokkal régebbre nyúlhatna. A kor honnan kezdhetnénk az ókorra tehető, hiszen az akkori Róma városában is voltak már önkéntes tűzoltók és tűzoltóságok, valamint az ottani uralkodók rendelkeztek a tűz elleni védekezésről. Ez a tény hazánkat is érintette hisz i.e. 10-től i.sz. 409-ig a Dunántúl -e birodalom részét képezte. De említhetném I. Istvánt aki törvényt alkotott a tűz elleni védekezésről, vagy azt amikor fél évezreddel később megalakultak a híres kollégiumi városaink - Debrecen, Marosvásárhely, Kecskemét - diákjaiból azok a tűzoltó csapatok melyek mindig készen álltak a segítségnyújtásra.

A XIX. század polgári fejlődésének egyik vívmánya Magyarországon az önkéntes tűzoltó egyletek megalakulása volt.

A Tűzoltó Múzeum Évkönyve⁴ alapján a tűzrendészet kialakulásáról a következő állapítható meg. Első ízben, 1863-ban, az akkori Esztergomban megpróbálták megalakítani az első egyletet. Sziklay József tanácsos elnöksége alatt bizottság alakult, amely aláírások útján tagokat és adományokat gyűjtött. A megalakítás gondolatát először elvetették majd 1868. február. 26-án Wenckheim Béla akkori Belügyminiszter aláírta az alapszabály tervezetét. Az egylet felépítése, tagjai és működése következőképpen nézett ki: a kitétel szerint minden fedhetetlen jellemű egyén tagja lehet az egyletnek, az egyletnek különböző megnevezésű tagjai lehettek, voltak *rendes működő, működő, gyámolító* és *alapító* tagok. A rendes működő tag az volt, aki évi 50

⁴ TŰZOLTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE 1984. IV. fejezet Vissi Zsuzsanna: Esztergom város tűzrendészetének története. Szikra Nyomda, PÉCS

krajcár befizetését vállalta és a társulati szabályok szerint a tűzoltásban is részt vett. A működő tag az aki a társulási szabályok szerint a tűzoltásban részt vett, de évente nem fizetett semmit. A gyámolító tag az, aki a tűzoltásban részt nem vállal de évente 2 forintot befizetett. Az alapító tag az volt, aki az alapítástól számolt 6 évre előre legalább 15 forint befizetését vállalta. A rendes működő és működő tagokat, akik valóban részt vettek a tűzoltásban a belső szabályozásuk alapján 5 osztályba sorolták:

- 1 A törő, bontó és mászó osztály tagjainak a kötelessége volt, hogy mentőeszközeivel megjelenjen a kárhelyszínen.
- 2 Az élet- és vagyonmentő osztály tagjainak kötelessége az élet, állat, vagyon és tárgymentés volt, valamint ezeket átadni az őrzési osztálynak.
- 3 Az őrzési osztály tagjai felelősség terhe alatt vigyáztak a nekik átadottakra.
- 4 A szivattyús osztály tagjainak egy része a cső szerelésével, más része a szivattyú kezelésével volt megbízva és csak a megadott helyen tevékenykedhet.
- 5 A vízszállító osztály tagjai kötelesek voltak a vízforrásnál az edényeket tölteni, a kutat őrizni, a vizes edényeket a szükséges helyre vinni.

Gáti István ny. tüz. ezredes szerkesztette könyv⁵ alapján *a legnagyobb Magyar* Gróf Széchenyi István fiának Gróf Széchenyi Ödönnek, a kezdeményezésére az önkéntes egyletek szervezetbe tömörültek és megalakították a Magyar Tűzoltószövetséget. Gróf Széchenyi Ödön 1873-ban azzal a feltétellel kapott állami segílyt, hogy elősegítse a vidék képzését. 1883-ban őrparancsnoki, majd a következő évben tűzoltó tisztképző tanfolyamot szervezett. Így az tűzoltók képzési rendszerének kialakulása is erre az időre tevődik. A századforduló tájékán a képzés különvált az önkéntesek és a hivatásosok részére.

A változásokat és a technikai fejlődést a Tűzoltó Múzeum Évkönyve⁶ úgy írja le, hogy 1903. november. 29-én vizsgázott a gyakorlatban a világ első benzinmotoros

⁵ Gáti István (szerk.): A TŰZOLTÓKÉPZÉS ÉS A TŰZOLTÓ TISZTKÉPZŐ ISKOLA TÖRTÉNETE. Révai Nyomda, Budapest, 1998.

⁶ TŰZOLTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE 1984. IV. fejezet Vissi Zsuzsanna: Esztergom város tűzrendészetének története. Szikra Nyomda, PÉCS

gépjárműfecskendője, Budapesten a Flóra Gyertyagyár tüzénél. A jármű a Budapesti Önkéntes Tűzoltó Testületé volt és az ULMI MAGIRUS cég gyártotta. A fejlődést jelzi még, hogy 1905-ben az önálló tűzjelző telefon létesítésére előirányzatba vettek 4000 koronát Esztergom városában, mely kiépítése után 15 állomással rendelkezett. A két világháború között visszaesett a honi tűzrendészet fejlődése. A tűzoltóságok tagjai bevonultak és helyükre 16-18 éves fiatalok kerültek, valamint átvették a mentőszolgálatok feladatait is. Az I. Világháborút követő gazdasági válságban az önkéntes tűzoltó egyesületek és a hivatásos tűzoltóságok még az előírt létszámmal sem rendelkeztek. A II. Világháború előtti és alatti időszakban kiegészítő katonai alakulattá váltak a tűzoltóságok. A II. Világháború lezárása adott lehetőséget kilépni ebből a lehetetlen helyzetből.

A továbbiakban a Fejezetek a magyar tűzoltóság 125 éves történetéből⁷ című könyvre támaszkodva végzem a visszatekintést. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány, döntést hozott az egységes magyar tűzoltóság létrehozásáról. A tűzoltóság és tűzrendészet újjászervezésének törvényes alapját a 10.280/1945. ME rendelet tette lehetővé és kötelezővé. A rendelet szerint „Minden község, továbbá minden megyei és törvényhatósági jogú város, valamint az illetékes miniszter által külön rendeletben kijelölt nagyipari, mezőgazdasági és közforgalmi vállalatok tűzoltóságot kötelesek fenntartani.” Az így kialakított egységes magyar tűzoltóság tagjai és felszerelése az elődökből a hivatásos, önkéntes, köteles és magántűzoltóságokból lettek. A szervezet feletti irányítást a Belügyminiszter kapta meg, mely a 271000/1946. BM rendelet I. fejezetében meghatározta fő feladataiknak a megelőző-, mentő- és felderítő tevékenységet. A képzési rendszerről is hoztak módosító, határozatot mely részben a testületi részben a tanfolyami képzést irányozta elő. Majd 1947. június. 6-án az Országos Tűzoltóparancsnok és tiszti karának kinevezésére került sor, melynek feladata a megfogyatkozott anyagi javak védelmében biztosítsa a tűzoltóság helytállását. Ezt követően az 5.090/1948. Korm. számú rendelet 1948. május.1-én lépett hatályba és lényegében megszüntette a fővárosi és városi tűzoltóságok

⁷ Dr. Joó Bálint (szerk.): Fejezetek a magyar tűzoltóság 125 éves történetéből. Könyv és Zeneműkiadó, Bp. 1995

széttagoltságát, önállóságát az önkormányzatoktól való függőségét, ezeket egységes szervezeti irányítás alá helyezte így a Belügyminiszter főfelügyelete és ellenőrzése alá utalta. Az akkori elképzelések szerint mintegy 200-220 körzeti állami tűzoltó egység szervezését tervezték, s ezek egyenként 20-30 község tűzvédelmét biztosították volna. Ezek után az önkéntes tűzoltóságok fejlesztése háttérbe szorult, de hamarosan nyilvánvalóvá vált, az önkéntes egységek nélkül nem működik a hatékony tűzvédelem. A 9350-2/1952. BM rendelet első ízben szabályozta a községi önkéntes tűzoltóságok szervezetét, feladatait, anyagi kérdéseit és meghatározta tagjaik jogait-kötelességeit, valamint a helyi Tanács és az Állami Tűzoltóság szerveivel kapcsolatos feladatait. A rendelet a Tanácsok feladatává tette, a Községi Önkéntes Tűzoltóságok megszervezését és működésük biztosítását. Az előírt legkisebb létszám a népességtől függően 15-45 fő volt. A valóságban ez úgy nézett ki, hogy például a Tótkomlós község akkori tanácsa fenntartotta az önkéntes tűzoltóságot, akik egy cipészüzem alkalmazottai voltak és a település központjában lévő cipésműhelyben dolgoztak főállásban. A 12 cipész volt az Önkéntes Tűzoltó Egyesület vonulós állománya.

A következőkben ismét a Fejezetek a magyar tűzoltóság 125 éves történetéből⁸ című könyvhöz térek vissza. A változás az 1956. január 4-én megjelent 1001/1956. MT határozatban lett megfogalmazva, a Községi Önkéntes Tűzoltóságok a továbbiakban testületi alapon tevékenykedtek. 1958 után ütemes fejlődésnek indultak a testületek, egyenruha ellátás, technikai fejlesztések jellemezték a javulást. 1962-re 182 db gépjárműfecskeendővel és 1382 db kismotorfecskeendővel rendelkeztek, 1963-ban 3140 településen mintegy százezer önkéntes tűzoltó tevékenykedett, ekkora kialakult az önkéntes tűzoltók versenyrendszere is. A következő változást az 5/1971 (XII.24.) BM rendelet hozta, az állami tűzoltóságok területi szerveit tanácsai irányítás alá helyezte. Ettől kezdve a megyei illetve városi, járási tűzoltóparancsnokságok szakmai irányítását a BM Tűzoltóság Országos Parancsnoksága, illetve területi szervei a Megyei Tűzoltóparancsnokságok, az általános irányítást és a testületek feletti

⁸ Dr. Joó Bálint (szerk.): Fejezetek a magyar tűzoltóság 125 éves történetéből. Könyv és Zeneműkiadó, Bp,1995.

felügyeletet a helyi Tanács kapta meg.⁹ A testületek működése ettől kezdve lényegében az 1989. évi II. törvény¹⁰ az egyesülési jogról hatálybalépéséig nem változott. E törvény adott lehetőséget az egyesületté válásra az egyesülési jog szabad gyakorlásának engedélyezésével.

A történeti visszatekintést ebben az alfejezetben itt lezárom ugyanis a következő alfejezet, mely a jelenlegi működést mutatja be, körülbelül ez időtől indítva ad hiteles és átlátható képet.

A jelenlegi működés feltételei, követelményei, formái.

Ebben a alfejezetben az előző folytatásaként bemutatom, a jelenleg Magyarországon működő különböző tűzoltóságok szervezetét.

Az előző alfejezet végén említett törvény¹¹ adta lehetőséggel élve az önkéntes testületek az egyesülési jog kimondásával, újból egyesületi formába alakulhattak. A feladat annyi volt, hogy egy alapszabályt¹² készítettek amelyben rögzítették többek között az általuk végezendő tevékenységet. Így a bíróság által bejegyzett egyesületek a demokratikus egyesülési jog szerinti alapszabályukban meghatározott tevékenységi kört végző egyesületek lettek. A dolog érdekessége, hogy a tevékenységi kör szinte bármi lehetett, ami nem ütközött jogszabályba. Miután a bíróság bejegyezte az egyesületet a további feladat a helyi és belső szabályzatok elkészítése volt, amely a szervezet tevékenységét pontosan meghatározza és szabályozza. A legfontosabb az SZMSZ¹³ elkészítése volt. Ebben az alapszabálynál precízebben, széleskörűbben és pontosabban kellett rögzíteni a végzendő feladatokat. Az SZMSZ-t az egyesület közgyűlése fogadta el, mely egyben a szervezet legfelső belső fóruma. Tehát ha tárgyi és dokumentumi feltételek mellett a jogszabályokban foglaltaknak is megfelelt az egyesület, akkor készen állt a vállalt feladatai végzésére, immáron új formában és a

⁹ Dr. Joó Bálint (szerk.): Fejezetek a magyar tűzoltóság 125 éves történetéből. Könyv és Zeneműkiadó, Bp, 1995

¹⁰ 1989. évi II. törvény az egyesülési jogról

¹¹ 1989. évi II. törvény az egyesülési jogról.

¹² 1989. évi II. törvény II. fejezete a társadalmi szervezet alapszabálya.

¹³ Szervezeti és Működési Szabályzat

saját települése közigazgatási határain belül. A következő lépést, amit megtehetett az egyesület, hogy egyel komolyabb és magasabb szervezeti formába lépjen a hatályos rendelet¹⁴ tette lehetővé. Ha voltak olyan egyesületek melyek felkészültségük alapján alkalmassá váltak a köztisztviselési tűzoltóság létrehozására most megtehetették. Az említett rendeletnek megfelelően az önkormányzat és az egyesület között létrejött szerződés alapján a Ptk.65§¹⁵ szerint alakulhatott meg a köztisztviselés. A feltételek közé tartozott, hogy területvállalást kellett tenni és az alapszabályban vállalni kellett az elsődleges beavatkozást a saját működési területen, ha mindezeket vállalta a Belügyminiszter engedélye kellett az ügy végleges lezárásához és persze, hogy megfeleljen a kormányrendeletben leírtaknak. Ezek után első körben 31 egyesület vállalta a köztisztviselési tűzoltóság megalakítását melyeknek neve Önkéntes Tűzoltóság lett. „A tűz elleni védekezésről és a tűzoltóságról szóló 1973. évi 13. törvényerejű rendeletet módosító 1995. évi XLIX. törvény így fogalmaz: A tűzoltás és a műszaki mentés a készenléti szolgálattal rendelkező hivatásos önkormányzati tűzoltóparancsnokság székhelye szerinti települési önkormányzat kötelező közszolgáltatási feladata.”¹⁶ Tehát-e törvény alapján a többi addig állami tűzoltóság önkormányzati átadásra került, így lettek a Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóparancsnokságok. A jelenlegi szabályozási rendszer úgy néz ki, hogy az 1996. évi XXXI. törvény¹⁷ és az 1996. évi XXXVII. törvény¹⁸ bizonyos részeit módosította és hatályon kívül helyezte az 1999. évi LXXIV. törvény¹⁹ de jelenleg is mindhárom hatályos. A Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóparancsnokságok feletti szakmai felügyeletet így jelenleg az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és területi szervei a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok látják el a fenntartás államilag finanszírozott az önkormányzatokon keresztül. Így a mai helyzet országos szinten a következő, vannak még közvetlen

¹⁴ 119/1996. (VII.24.) Kormányrendelet az önkéntes tűzoltóságokra vonatkozó részletes szabályokról.

¹⁵ Dr. Kertész Judit (szerk.): Polgári Törvénykönyv Unió Kiadó, Budapest, 1997. 1959. évi IV. törvény a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről 65.§ (1).

¹⁶ Dr. Joó Bálint (szerk.): Fejezetek a magyar tűzoltóság 125 éves történetéből. Könyv és Zeneműkiadó, Budapest, 1995.

¹⁷ 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről és a műszaki mentésről.

¹⁸ 1996. évi XXXVII. törvény a polgári védelemről.

¹⁹ 1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos beesetek elleni védekezésről.

állami tűzoltóságok ilyen például: az Országház Tűzoltósága vagy a Repülőtéri Katasztrófavédelmi Igazgatóság. Megtalálhatóak még a Létesítményi Tűzoltóságok melyek alakítását jogszabályok írják elő, fenntartása az üzem feladata, tevékenységük az üzemben keletkezett tüzeseteknél való elsődleges beavatkozás és erre alkalmas kell, hogy legyen az egység minden téren. Önkéntes néven két szervezeti forma van, melyeket már bemutattam, az Önkéntes Tűzoltóság, amely szerkezetileg és a szolgálatellátás terén is inkább a hivatásos önkormányzatihoz hasonlít, működését a 119/1996 (VII.24.) Korm. rendeletet²⁰ szabályozza, valamint az Önkéntes Tűzoltó Egyesület mely az alapszabályban vállalt feladatait végzi. Tehát az országos tűzoltási rendszer három szintre lett kialakítva és -e három szervezeti szint garantálja a hatékony és szakszerű beavatkozásokat.

Így a alfejezetet bezárom, a kép melyet adtam a jelenlegi működési formákat mutatja be és elősegíti a dolgozat teljes megalkotását és megértését.

Az önkéntes tűzoltói tevékenység motivációja, követelményei.

Miért lesz valaki önkéntes tűzoltó?

A fejezetben egy olyan külső és belső ösztönzést próbálok megmagyarázni, bemutatni, amely a testület tagjait a szervezetbe való belépésre készíti.

Tehát miért lesz valaki önkéntes tűzoltó? Nem csak simán tűzoltó, hanem önkéntes tűzoltó. Ennek a kérdésnek a megválaszolására először nézzük meg a hivatásosak indokait. Én például semmit sem tudtam a tűzoltóság szervezetéről, amíg fel nem vetődött a gondolat bennem „tűzoltó leszek”. Megvallom őszintén, nem a szakma iránti alázat, az embereken való segítségnyújtás vágya, vagy az erkölcsi és szakmai hovatartozás felemelő érzése vezérelt, csupán az akkor még jobb kereseti lehetőség –

²⁰ 119/1996. (VII.24.) Kormányrendelet az önkéntes tűzoltóságokra vonatkozó részletes szabályokról.

ami mára megszűnt- és az aránylag sok szabadidő vonzott, mely a 24-48 órás munkarendből adódott. Valamint az úgynevezett *nyugdíjas állás* kifejezés is nyomott a latba. Az akkor még húszéves fejemmel nem tudtam, hogy pontosan milyen is lesz ez. Tehát a tűzoltók egy része így kerül a szolgálatba, de az igazsághoz hozzátartozik az is, hogy egy rövid idő és néhány eset után az ember szakmai szemlélete kialakul és teljesen más szempontok tartják a pályán mint amik idesegítették. Azonnal kialakul egy olyan szemlélet, mely más hivatásoknál igen ritka, a bent lévők úgymond második családjá az embernek, hisz itt töltjük a második legtöbb időt. A másik szempont, amely a legtöbb embert hozza az a családi tradíció, akiket a rokonai, ismerősei segítenek és irányítanak ide. Az igazság az, hogy a családi tradíciók nagyon erősek ebben a szakmában. Valamint van még egy kis csoport az adrenalin betegek, ők szeretik a veszélyt és ettől jönnek lázba.

Ám mi a helyzet az önkéntesekkel? Itt egy választóvonalat kell húzni az önkéntes tűzoltóságok és az önkéntes tűzoltó egyesületek között, az előzőeknél nagyon hasonló a helyzet, mint a hivatásosoknál, az utóbbiaknál viszont érdekessé válik a dolog. Az egyesületek társadalmi szervezetek, tagjaik ellenjavadalmazás nélkül végzik szinte ugyan azt a tűzoltási tevékenységet, - igaz ritkábban - mint a másik két készenlétet ellátó szervezet, sőt tagdíjat fizetnek. Ide nem jön az ember a munkabér miatt, ide nem jön a szabadidő miatt és a kedvező nyugdíjazási feltételek sem vonatkoznak rájuk. Egy törvény adta kedvezményük lehet a helyi adó alóli mentesség, de ezt is csak a készenléti szolgálatot ellátó önkéntes tűzoltó veheti igénybe és amúgy sem egy nagy összeg. Az egyesületi tagok nem, hogy fizetést nem kapnak de még olykor saját keresetükből áldoznak a közös célért, szabadidejük pedig az egyesületé hiszen ők fő állásuk után, mellett végzik ezt a tevékenységet. Ilyenkor aztán van, hogy nekik lesz kellemetlenségük, hiszen néha munkaidő alatt is vonulnak tűzhez. Tehát egy olyan munkahely kell a számukra, mely ezt engedélyezi, vagy marad az este és a hétféje. No mi lehet az, ami mégis inspirálja, motiválja őket. A megkérdezettek között voltak önkéntes parancsnokok és beosztottak is, a parancsnokok olykor diszkréten az embereken való segítségnyújtásra hivatkoztak ám kiderült, hogy nagy számban még a

múlt rendszerben lettek önkéntesek és az akkori önkormányzati beosztásukkal járt együtt az egyesületi tagság, vagy az ismerőseik, rokonaik invitálására lettek a szervezet tagjai. A beosztotti állománynál érdekesebb a helyzet, itt ugyan is az átlag életkor 30 év alattira tehető. Válaszaikból megfigyelhető volt, hogy pontosan ők sem tudják megfogalmazni az okot, nem nyelvi nehézség miatt. De egy-két általános dolog megfigyelhető és megállapítható volt. Itt talán még jelentősebb a családi tradíció ez azt jelenti, hogy 60%-uk rokoni felkérésre lett önkéntes. A szervezetbe a társadalom nem túl széles rétegéből érkeztek a fiatalok, például egyetlen milliomos csemetéről sem tudok. Ezek a fiatalok a társadalom középső és ritkábban az alsó rétegéből érkeztek, a saját miliójuk úgymond megbecsült tagjai, tehát bűnöző és kétes személy nincs közöttük. Az életben és az egyesületben is segítőkészek és jó szándékúak. Nagymértékben vonzotta őket az, hogy ez a szervezet egy társadalmilag elismert és megbecsült egység és ehhez tartozni bizonyos erkölcsi kiváltságot jelent, olykor megismerik őket az utcán, legközelebb már köszönnek is nekik, tehát felfigyelnek rájuk, amire ők joggal büszkék lehetnek. Nem elhanyagolható az sem, hogy a család is támogat egy ilyen egységhez való tartozást, itt ugyanis jó helyen tudják a gyermeket. Inkább ide járjon, - ha még veszélyesebb is - mint valamely ismeretlen és ellenőrizhetetlen bandába. Itt rendet, fegyelmet tanul és a társaság is értékes közösségi életet él. A rend és fegyelem tanulásáról még annyit, hogy nem is kell azt tanulni, hiszen azonnal beleszoknak az újak a rendtartásba. Tehát, hogy miért lesz valaki önkéntes tűzoltó, sok erre a kérdésre a jó válasz, de csak összességében adnak helyes képet. Kit őszintén a segítségnyújtás vágya, kit a valahová tartozás, kit az ősök nyomdokai vagy éppen a munkahelye segít erre a pályára, egy biztos aki ide bekerül az nagyon megszereti és nehezen válik meg ettől a szinte családias közösségtől. A sok akadályozó és nehezítő körülmény ellenére nagy áldozatot vállalnak, akik ezt a mellékfoglalkozást űzik. A lemorzsolódás sajnos itt nagy 25-30%-ra tehető és sokszor anyagi gondok az okai. A sok nehezítő és akadályozó körülmény mellett az önkéntesek olykor nagyobb kedvvel és odaadással végzik feladataikat, mint a hivatásosak.

Ezen rövid bemutatással felvázoltam a szakma választásának és azon belül is az önkéntes egyesületek tagjainak belső indokait, eme nem hétköznapi hivatás vállalására.

A jogi szabályozás

A fejezetben az önkéntes tűzoltó egyesületek tagjainak képesítési követelményeit és ennek jogi szabályozottságát mutatom be.

Az önkéntes tűzoltó egyesületek tagjainak képesítési követelményei csakúgy mint a többi tűzoltóé szabályozott. A képesítési követelményeket a Belügyminiszter határozza meg mely így szól:

„Az önkéntes és a létesítményi tűzoltóságok és az önkéntes tűzoltó egyesületek tagjainak tűzoltó szakmai képesítési követelményei:

6. § (1) Az önkéntes és a létesítményi tűzoltóságok főállású parancsnokainak, valamint a tűzoltás és műszaki mentés irányítására jogosult tagjainak a 8. § (1) bekezdés *b)-c)* pontjaiban felsorolt valamely képzési szak keretében megszerzett - tűzoltó szolgálati beosztások esetén elismerhető - tűzoltóképzettséggel kell rendelkezniük.
- (2) A beosztott állomány részére tűzoltó képesítési követelmény az önkéntes- és létesítményitűzoltó-tanfolyam eredményes elvégzése.
- (3) Az önkéntes tűzoltó egyesületek és a létesítményi tűzoltóságok nem főállású tagjainak tűzoltó képesítési követelményei a következők:

- a) tűzoltóparancsnok és parancsnokhelyettesi beosztáshoz tűzoltó szakképzettség: önkéntes és létesítményi tűzoltóparancsnoki szak,
- b) egységparancsnoki, rajparancsnoki beosztáshoz alapfokú tűzoltó képzettség: alapfokú tűzoltótanfolyam,
- c) beosztott tűzoltói, sugárvezetői, szertárosi, híradóügyeleti beosztáshoz alapfokú tűzoltó képzettség: önkéntes- és létesítményitűzoltó-tanfolyam,
- d) gépkocsivezetői, szerkezelői beosztáshoz alapfokú és speciális tűzoltó szakmai képzettség: önkéntes- és létesítményitűzoltó-tanfolyam, szerkezelői tanfolyam eredményes elvégzése.”²¹

Az előbb idézett rendeletet a Belügyminiszter rendeletben módosította mely 2003. január 1-vel hatályon kívül helyezte és a következőt léptette hatályba:

„Az önkéntes tűzoltóságok, a létesítményi tűzoltóságok és a tűzoltó egyesületek tűzoltási és műszaki mentési feladatokat ellátó tagjainak képesítési követelménye:

4. § (1) Az önkéntes és a létesítményi tűzoltóságok parancsnokainak, valamint ezen szervezetek tűzoltás és műszaki mentés vezetésére jogosult tagjainak legalább az 1. számú melléklet 3. pontja szerinti középfokú szakmai képesítéssel kell rendelkezniük.
- (2) Az önkéntes és létesítményi tűzoltóságok egyéb beosztásban lévő, valamint a tűzoltó egyesületek tűzoltási és műszaki mentési feladatokat ellátó tagjainak képesítési követelményét a 3. számú melléklet tartalmazza.”²²

²¹ 57/1997. (X.21.) Belügyminiszteri rendelet a tűzoltók és a tűzvédelmi szervezetek tagjainak képesítési követelményeiről, képzési rendszeréről 6.§ (1-3) bekezdés.

²² 32/2002. (XII.12.) Belügyminiszteri rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ezirányú szakágazatban foglalkoztatottak képesítési követelményeiről és képzési rendszeréről 4.§ (1-2) bekezdés.

A 3. számú melléklet a következőket tartalmazza:

„Az önkéntes tűzoltóságok, a létesítményi tűzoltóságok és a tűzoltó egyesületek tűzoltási és műszaki mentési feladatokat ellátó tagjainak képesítési követelménye:

1. Nem főfoglalkozású, beosztott állományú önkéntes és létesítményi tűzoltó: tűzoltó alaptanfolyami képesítés.
2. Főfoglalkozású, beosztott állományú önkéntes és létesítményi tűzoltó: tűzoltó szakképesítés.
3. Tűzoltó egyesületek tűzoltási, műszaki mentési, katasztrófaelhárítási feladatokra igénybe vehető tagjainak képesítési követelménye:
 - 3.1. Tűzoltás irányító: tűzoltó szakképesítés.
 - 3.2. Beosztott tűzoltó, sugárvezető, szertáros, híradóügyeletes: tűzoltó alaptanfolyami képesítés.
 - 3.3. Gépkocsivezető, szerkezelő: tűzoltó alaptanfolyami képesítés, valamint a beosztásnak megfelelő szaktanfolyam.”²³

A képesítési követelmények további szabályozása a képzésekkel összefüggésben kiadott, rendeletek és intézkedések szintjén folytatódik. A szabályozást az 57/1997. (X.21.) BM rendelethez²⁴ kiadott 28/1998. BM TOP intézkedés²⁵ mutatja, mely ma is hatályos. Az intézkedés az *egységes értelmezés és végrehajtás érdekében* lett kiadva. A szabályozást a továbbiakban az oktatási és kiképző központ által meghatározott képzési tematikák és tansegédletek alkotják, valamint a helyi képzési tervek és intézkedések. A képzést szabályozza még az egyesületek Alapszabálya és a Szervezeti Működési Szabályzata. Az önkéntes tűzoltó egyesületek képesítési követelményei és képzés szabályozási rendszere szorosan összefügg, így bemutatásuk együtt volt célszerű.

²³ 32/2002. (XII.12.) Belügyminiszteri rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ezirányú szakágazatban foglalkoztatottak képesítési követelményeiről és képzési rendszeréről 3. számú melléklet.

²⁴ 57/1997. (X.21.) Belügyminiszteri rendelet a tűzoltók és a tűzvédelmi szervezetek tagjainak képesítési követelményeiről, képzési rendszeréről.

²⁵ 28/1998. BM TOP intézkedése az önkéntes és létesítményi tűzoltóságok, valamint a tűzoltó egyesületek tagjainak képzéséről.

Az önkéntes tűzoltó egyesületek képesítési és képzési rendszere ilyen elvek alapján és formában van szabályozva, a fent említett és idézettek szerint.

A tűzoltóképzés fontossága, formái.

Jelenlegi képzési formák.

E fejezetben a tűzoltók képzésének fontosságát mutatom be és a ma Magyarországon működő szakmai képzési formákat, tehát a képzési rendszert ismertetem.

A tűzoltók szó alatt ebben a fejezetben minden tűzoltót értek, akár hivatásos akár önkéntes szervezet tagja. Tehát a tűzoltók képzése miért is fontos? Tisztázzuk először a képzési formákat. A két fő csoport melyre bontható a képzés az elméleti és a gyakorlati, mindkettő tartalmaz belsővel rendelkezik. A gyakorlati oktatási formát főleg a beavatkozást végző egységek tagjainak hatékony felkészítésére és gyakoroltatására alkalmazzák. Az első a szerelési gyakorlat mely a beavatkozások során végzendő részfeladatokat foglalja magába. A helyismereti foglalkozás egy taktikailag speciális beavatkozás helyének és annak környezetének bejárásával és az ott található különlegesnek jelölt helyek, eszközök, feladatok, beavatkozási formák megismeréséből áll. A begyakorló gyakorlat az előző foglalkozás helyén egy feltételezett esetet és annak elhárítását foglalja magában, a szabályok betartása mellett. Az ellenőrző gyakorlat során a begyakorló gyakorlat helyszínét és végrehajtásának módját valamint a gyakorlat taktikai kivitelezését és irányítását ellenőrzik az arra jogosultak. A vezetési törzs gyakorlaton az esetek irányításában résztvevők felkészültségét ellenőrzik. A tűzoltási gyakorlaton egy valós tűz eloltását hajtják végre gyakorlási, szemléltetési és gyakorlatszervezési szempontok miatt. A katasztrófa

felszámolási és együttműködési gyakorlaton egy imitált eset elhárítását kell végrehajtania a tűzoltóságnak a társszervek közreműködésével. A vezetési gyakorlatok a gépjárművezetők ellenőrzésére és gyakorlására szolgál. A sportfoglalkozás is a gyakorlati foglalkozások részét képezi.

Az elméleti oktatás már az összes tűzoltóra kiterjeszhető oktatási forma. A beavatkozó állomány szintjén a napi továbbképzésben jelentkezik, valamint a tanfolyamokon és különböző iskolákban találkozhatnak vele. Tartalma változatos az egységre vonatkozó szabályzatok, jogszabályok tartoznak a tananyagba. A szakmai irányítói és ellenőrzői szinten is jelentkezik az elméleti oktatás, hol tanfolyamok, hol továbbképzések formájában vagy esetleg egy magasabb iskolai végzettség megszerzése folyamán találkozhatnak vele. A képzés tehát minden szinten és mindig folyik, ez a tény szinte magáért is beszél, de a napi feladatvégzés során is mindig új és más jellegű probléma az, amelyet meg kell oldani. E problémákra való felkészítés és leküzdésük megkönnyítése érdekében kell a képzést állandóan végezni. A feladatok széles skálája és kiismerhetetlenségük is a gyakorlásra és minél jobb szellemi, mentális és fizikai állapot elérésére inspirálják a tűzoltókat. A képzést megindokolni ennél a szakmánál nem bonyolult dolog. Ezután, a rövid tájékoztató után bemutatom a képzési rendszer felépítését. A mai Magyarországon a tűzoltók képzése túlnyomó részben a BM KOK²⁶ keretein belül zajlik, ezért az ő képzési struktúrájuk (2. függelék) és rendszerük a mérvadó. A BM KOK igazgatója által meghirdetett képzési szakok a következők:

„Katasztrófa és tűzvédelmi technikus képző szak

Katasztrófa és tűzvédelmi szervező

Önkéntes és létesítményi tűzoltóparancsnoki szak²⁷.

A tájékoztatóban részletesen leírják a felvételi és egyéb követelményeket. A tűzoltói alapképesítést a következő képzés nyújtja:

„Tűzoltó szakképesítés”²⁸

²⁶ Belügyminisztérium Katasztrófavédelmi Oktatási Központ

²⁷ A BM KOK igazgatójának 2/2003. számú tájékoztatója a BM KOK –ban a 2003/2004-es tanévben indítani tervezett képzési szakokról.

Jelenleg már csak ez a képzési forma működik az alaptanfolyam helyett mely 6 hetes volt, ez a képzés 4 hónapos. A változtatás azért történt mert a 4 hónapos alapképzés OKJ²⁹-s lett. Tehát egy elfogadott szakmát biztosít. Ezt a szakképesítést annak kell megszereznie akinek a 32/2002. (XII.12.) BM rendelet³⁰ előírja. A tűzoltó szakképesítés a Fővárosi Tűzoltóparancsnokság és a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok által szervezett tanfolyamokon szerzhető meg. A továbbiakban BM KOK által szervezésre kerülő szaktanfolyamok rendszerét mutatom be:

1. Katasztrófavédelmi szakmai terület

- 1.1. Vízből mentés tanfolyam
- 1.2. Veszélyhelyzeti felderítő csoportok alapképzése
- 1.3. Veszélyhelyzeti felderítő csoportok nyári gyakorló felkészítése
- 1.4. Katasztrófavédelmi alaptanfolyam
- 1.5. Mentés elmélete és gyakorlata

A résztvevők köre: önkormányzati, önkéntes, és létesítményi tűzoltóságok, katasztrófavédelmi szervek tagjai.

- 1.6. A hivatásos önkormányzati tűzoltóságok minősített időszakos feladatai tervezésére, szervezésére kijelölt személyek felkészítő tanfolyama

Központi szakmai továbbképzések:

2. Tűzmegelőzési szakmai terület

- 2.1. Az OTSZ³¹ módosításainak és a 32/2002. (XII.12.) BM rendelet³² hatása a gyakorlati munkára
- 2.2. Közösségi épületekben használható faanyag és faanyagú épületszerkezetek

²⁸ Tűzoltó szakképesítés OKJ azonosítási száma:32891601.

²⁹ 27/2001. (VII.27.) OM rendelet az Országos Képzési Jegyzékről szóló 7/1997. (XII.30.) MüM rendelet módosításáról

³⁰ 32/2002. (XII.12.) Belügyminiszteri rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ezirányú szakágazatban foglalkoztatottak képzési követelményeiről és képzési rendszeréről

³¹ módosított 35/1996. (XII.29.) Belügyminiszteri rendelet 1. számú melléklete az Országos Tűzvédelmi Szabályzat

³² 32/2002. (XII.12.) Belügyminiszteri rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ezirányú szakágazatban foglalkoztatottak képzési követelményeiről és képzési rendszeréről

3. Tűzoltási és Mentési szakterület

3.1. Vegyi balesetelhárító cserefelépítmény (VBCS) taktikai alkalmazása.

A tanfolyam főbb témái:

- a VBCS-én málházott anyagok és felszerelések bemutatása,
- káreset jellegének meghatározása,
- mentesítés,
- környezetvédelem,
- taktikai elvek ismertetése,
- felszívó anyagok bemutatása, alkalmazása,
- taktikai gyakorlat.

3.2. Tűzoltásvezetők továbbképzése

A tanfolyam főbb témái:

- a tűzoltásvezetői tevékenység különös jogi kérdései
- a készenléti szolgálat vezetési és szervezési kérdései
- a tűzoltásvezető tűzvizsgálattal kapcsolatos feladatai
- a tűzoltó pszichikai terhelésének feldolgozása

4. Műszaki szakmai terület

4.1. Tűzoltótechnika kezelői alaptanfolyam (a 32/2002. (XII.12.) BM rendelet³³ alapján)

4.2. Kompresszor-kezelői kiegészítő géptípus tanfolyam

4.3. Műszaki mentőgépjármű-kezelői kiegészítő géptípus tanfolyam

4.4. Emelőkosaras gépjárműkezelői kiegészítő géptípus tanfolyam

4.5. Létrás gépjárműkezelői kiegészítő géptípus tanfolyam

5. Számítástechnikai tanfolyamok

5.1. Térinformatika a katasztrófavédelemben

5.2. Digitális képrögzítés, tárolás, feldolgozás

5.3. Office haladó tanfolyam

5.4. Excel alaptanfolyam

5.5. Winword 97 alaptanfolyam

5.6. Alapfokú számítógép kezelői tanfolyam

A jelenlegi képzési formák közé tartozik a felsőfokú szakmai képzés, mely ma több felsőoktatási intézményben folyik. A BM által támogatott, de a felsőoktatási rendszer részeként autonóm módon működő a gödöllői Szent István Egyetem Ybl Miklós Műszaki Főiskolai Kar, Tűzvédelmi és Biztonságtechnikai Intézete által szervezett 3 év (nappali), illetve 4 év (levelező) időtartamú, állami és szakmai felsőfokú végzettséget biztosító képzési forma. Az idei évtől az egyetem indított környezetmérnöki képzést is mely katasztrófavédelmi végzettséget ad. A Pécsi Tudomány Egyetem Pollack Mihály Műszaki Főiskolai kar szervezésében tűzoltók részére zárt főiskolai képzés folyik Tűzoltó szakirányú Műszaki Szakoktatói szakon, 3 év levelező képzési formában. Külön tűzoltó osztályt indít a Szegedi Tudomány Egyetem Juhász Gyula Főiskolai Kar, kémia-pedagógia szakon, 4 év (levelező). A felsőoktatási rendszeren belül folyamatban van még a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem (ZMNE), Rendőrtiszti Főiskolai Kar katasztrófavédelmi szakának akkreditálása. A képzések célja: a Belügyminiszter irányítása alá tartozó, a katasztrófavédelem végrehajtását végző hivatásos szervek, valamint a hivatásos önkormányzati tűzoltóságok állományába felsőfokú szakmai végzettséget igénylő beosztásokba tervezettek részére előírt szakmai képesítés megszerzése.

A fejezetben nem ejtettem szót az önkéntes tűzoltó egyesületek képzési formáiról de ezt a következő fejezetben fogom részletesen taglalni. E fejezetben a tűzoltók képzésének lehetőségeit, a képzési rendszerüket és a képzés fontosságát mutattam be.

³³ 32/2002. (XII.12.) Belügyminiszteri rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ezirányú szakágazatban foglalkoztatottak képesítési követelményeiről és képzési rendszeréről

Az önkéntesek képzése

Az önkéntes parancsnoki képzés

Az önkéntes és létesítményi tűzoltó-parancsnoki képzés az a képzési forma, mely az önkéntes tűzoltó egyesületek irányítói állományának is a szakmai felkészítését és képzését adja.

A képzésre azok a tűzoltók jelentkezhettek akiknek legalább a 40 órás önkéntes és létesítményi tűzoltó tanfolyamuk megvan és rendelkeznek érettségi bizonyítvánnyal. A szakot a BM KOK igazgatója a 2/2003. számú tájékoztatójában³⁴ a 2003-as évre is kiírta. A képzés tematikája (3. függelék) azt mutatja, hogy a 10 hónapos levelező képzés alatt a hallgatók tartalmas és széleskörű ismereteket szereznek tűzoltási és műszaki mentési, tűzvédelmi igazgatási, létesítés és használat tűzvédelmi, tűzvizsgálati, tűzoltó műszaki ismereti és képzés továbbképzés módszertani területen. A tananyag és a rendelkezésre álló óraszám a levelező képzés kereteihez mérten megfelelő. Egy nagy probléma található itt is a gyakorlatok hiánya, mely nélkülözhetetlen az önkéntes egyesületek munkájához és felkészüléséhez. Több időt és energiát kellene a képzés gyakorlati oldalára fordítani, hiszen a szakmai elvárás szerinti irányításmódot itt kellene elsajátítani. A gyakorlati oktatások alkalmával lehetne a képzésben résztvevők számára megtanítani az elvárt normák alkalmazásának módját, így a képzés végére teljes értékű szakemberek hagyhatnák el a tanfolyamot.

Az alfejezetben röviden ismertettem az önkéntes és létesítményi tűzoltó-parancsnoki képzést mely ma Magyarországon folyik.

Az önkéntesek 40 órás képzése

³⁴ A BM KOK igazgatójának 2/2003. számú tájékoztatója a BM KOK –ban a 2003/2004-es tanévben indítani tervezett képzési szakokról.

Az önkéntesek 40 órás képzésének az a pontos neve, hogy „Önkéntes és létesítményi tűzoltó tanfolyam”. Ez, az önkéntes tűzoltó egyesületek és a létesítményi tűzoltóságok nem főfoglalkozású tagjai részére szervezett 40 órás alapfokú tanfolyam. Tehát azok részére, akik egyesületi tagságuk alapján tűzoltási tevékenységet végeznek de nem főállásban. Azt, hogy *nem főállásban végzik* már az előző fejezetekben bemutatam. A tanfolyam szervezésére a 28/1998. BM TOP intézkedés³⁵ az irányadó a szervezés feltételeit és a tanfolyam képzésének felügyeletét szabályozza. A tanfolyamot a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok és a BM KOK szervezheti. A valóságban a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság pénzügyi helyzete miatt nem tudja egy tanfolyam költségeit felvállalni ezért a Megyei Tűzoltó Szövetség felkérésére egy Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóság szervezi a tanfolyam lebonyolítását, a szakmai és vizsgáztatási felügyeletet fenntartása mellett. A Megyei Tűzoltó Szövetség pályázatok útján képes a tanfolyam finanszírozására ugyan is az a résztvevők számára díjtalan. A tanfolyam lebonyolítását szakmai nevelési, oktatási terv és a tematika segíti. A tanfolyam időtartama túl rövid a feldolgozandó ismeretanyaghoz, az elméleti részeket 17 órában míg a gyakorlati részt 23 órában lehet oktatni (4. függelék). Az órabeosztás is mutatja nem csupán gyakorlati képzés folyik az amúgy is szűk keretek között. A tanfolyam rövidege miatt nem megtanítható és nem megtanulható a megfelelő mélységű ismeret. A megfelelő alatt itt azt értem, hogy olyan alaposan és olyan szinten kellene az ismereteket elsajátítania az önkéntes egyesületi tűzoltónak is, mint az a többi azonos tevékenységet végző tűzoltótól elvárt. Tehát nem szabadna különbséget tenni tűzoltó és tűzoltó között, hiszen minden tűzoltó találkozhat azonos helyzetekkel és körülményekkel.

Az alfejezetben a 40 órás tanfolyam hibáit mutattam meg és indokoltam a hiányait.

A helyi képzések, napi képzések, továbbképzések

³⁵ 28/1998. BM TOP intézkedése az önkéntes és létesítményi tűzoltóságok, valamint a tűzoltó egyesületek tagjainak képzéséről.

Az alfejezetben az önkéntes tűzoltó egyesületek helyi, napi és továbbképzéseit mutatom be a kérdőíves kikérdezés és működésük tanulmányozása alapján.

A helyileg tartott képzések szabályozása nagy eltérést mutat egyesület és egyesület között, hiszen van aki a jogszabályi gyakorlatot követve kiképzési és továbbképzési tervet készít de sokan csak alkalom adtán foglalkoznak a képzéssel. A továbbképzésre valamit adó és lelkiismeretesen működő egyesületek tervezett és szervezett formában hajtják végre képzésüket a tervezéstől a lebonyolításon át a dokumentálásig. A nem így működőket sem szabad a felületes és látszati egyesületek közé sorolni hiszen sok esetben anyai és eszközi feltételek szabnak határt a szakszerű működés feltételeinek. A gazdaságilag gyengébb önkormányzatok nem tudják az egyesületet olyan szinten támogatni hogy az szabályosan tudjon létezni. Az esetleges pályázatokon nyerhető támogatásokat pedig kötött formában lehet csak felhasználni. Tehát a helyi képzéseknek sokszor ez szab gátat. Azokon a helyeken, ahol a kiképzéseket megtartják az alapképzés kiegészítésére és a folyamatos képzettségi szint fenntartására törekszenek leginkább. A helyi képzések rendszere a gyakorlati oktatásokat tartja szem előtt és ezekre fektet nagyobb hangsúlyt. Található olyan eredmény is a vizsgálati lapokon mely szerint külső előadókat alkalmaznak az egyesület képzése során, a sarkalatos és önerőből nem feldolgozható témakörök és képzések során, ilyen például az elsősegély vagy a munka és balesetvédelem területe. Egy-két eredmény arra utal hogy a felületesség is fellelhető a képzésben de kis számban.

A helyi képzések rendszere nagy eltérést mutat és ez is azt bizonyítja hogy szabályozatlan az egyesületek képzésének ezen rendszere.

A hivatásosok és az önkéntesek képzésének kapcsolódási pontjai

Gépkezelői, műszaki tanfolyamok és szabályzatok alkalmazása.

A fejezetben bemutatom a hivatásos és önkéntes tűzoltók képzésének kapcsolódási pontjait, tehát a képzés azon elemeit és formáit melyeket ma minden tűzoltó képzésénél alkalmaznak és használnak, a képzés bármely szintjén. A fejezetet két részre bontottam, a szervezett keretek között zajló iskolai képzésre és a képzéseken, továbbképzéseken, kiképzéseken használt tansegédletek szintjére.

Az iskolai szinten a tűzoltók ma Magyarországon elméletileg minden képzési formában találkozhatnak egymással. Akár felsőfokú képzésben, akár a BM KOK által meghirdetett szakok bármelyikén tanulhatnak, ha az előképzettségi követelményeknek és a felvételnek eleget tesznek. A tűzoltók ebben az esetben minden tűzoltót jelent legyen ő hivatásos önkormányzati, létesítményi, önkéntes vagy önkéntes egyesületi tag. A mai képzési formák közül azt melyet minden tűzoltó igénybe szokott venni, csak a gépkezelői és műszaki tanfolyamokat tudom említeni a széles palettáról. Ezen tanfolyamok azok ahol a képzések kapcsolódnak és a kapcsolódási pontok vannak. Az önkéntes és hivatásos tűzoltók képzési igényei és szükségletei ezeken a tanfolyamokon találkoznak. A fecskendők és a rájuk málházott kisgépek kezelése és használata az, amelyet mindenkinek szakszerűen kell ismernie és alkalmazni tudnia. Ezek a tanfolyamok központilag és kihelyezetten is elvégezhetők. A BM KOK minden tanévben meghirdet gépkezelői és műszaki tanfolyamokat, melyeket az iskola keretein belül, az ottani oktatói állomány segítségével végez el a tűzoltó és a tanfolyam végén ott vizsgázik. A másik lehetőség a kihelyezett tanfolyam, ezt a BM KOK tansegédlete alapján helyileg végzett képzés keretében lehet elvégezni és a képzési ciklus végén a kiképző központ vizsgabiztosai helyben hajtják végre a vizsgáztatást. Mindkét módszer elfogadott és alkalmazott ma Magyarországon, hiszen ha 1-2 tűzoltóval szeretnék csak elvégeztetni az adott gép, eszköz kezeléséhez szükséges tanfolyamot akkor célszerűbb központilag az iskola keretei között végrehajtani. A másik eset mikor

a gép, eszköz kezelése több tíz embert is érinthet, ekkor a kihelyezett tanfolyam a megoldás. Tehát a képzés ezeken a tanfolyamokon kapcsolódik a tűzoltó szakma iskolai szintjén.

A másik kapcsolódási pont a taneszközök területén lelhető fel. A használt tankönyvek és szabályzatok azok, melyek minden tűzoltó számára alkalmazhatók és alkalmazottak is. A legfontosabb és legtöbbet használt szabályzat, a „Szerelési Szabályzat”³⁶ melyre már ráférne az átdolgozás a modern gépek és eszközök alkalmazása miatt. A szerelési szabályzatot minden tűzoltó használja a napi kiképzések során. Ebben találhatóak meg azok az alapvető szerelési fogások és módszerek melyek elengedhetetlenek a napi tűzoltási és mentési feladatok során. A tűzoltók bevetéseik alkalmával tudják hasznosítani az ebből tanultakat és gyakorlásokon elsajátított fogásokat. A szerelési szabályzat megújítását azért írok, mert az új és modern eszközök alkalmazása túllépett a szabályzatban leírtakon és említetteken. A másik fontos írásos segédanyag a Belügyminiszter 1/2003. (I.9.) BM rendelete³⁷ és annak is mellékleteként kiadott „Tűzoltási és Műszaki Mentési Szabályzat”³⁸. A szabályzatban a tűzoltás és műszaki mentés irányítását, szervezését, vezetését, előkészítését és végrehajtását szabályozza valamint a beavatkozók jogait és kötelességeit. Az önkéntes tűzoltók nyilatkozata alapján -e két szabályzaton kívül más régen elavult és nem használatos szabályzatokat is alkalmaznak jobb híján, ám ezeket csak tájékoztató jelleggel.

A képzések kapcsolódási pontjai ezeken a helyeken található meg bár a tűzoltók feladatai oly hasonlóak, hogy sokkal több hasonlóságot kellene találni a felkészítésük és képzésük terén is. A legnagyobb hasonlóságot az oktatók és előadók terén kellene mutatnia a rendszernek hiszen az azonos alapfeltételek tudnak azonos eredményeket produkálni, de sajnos ma még nincs elég képzett szakember aki ezen a téren alkalmazható lenne.

³⁶ Wlacil Tibor (felelős kiadó): Szerelési Szabályzat az állami, önkéntes és vállalati tűzoltóságok számára, Szövorg Kiadó, Budapest, 1990.

³⁷ 1/2003. (I.9.) Belügyminiszteri rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól.

³⁸ 1/2003. (I.9.) BM rendelet melléklet, Tűzoltási és Műszaki Mentési Szabályzat.

Az önkéntesek képzésének indokoltsága szükségessége.

A fejezetben bemutatom és meg indoklom az önkéntes tűzoltók képzésének szükségességét.

Először, mint már több helyen a dolgozatban szét kell választani az önkéntes tűzoltóságok és önkéntes tűzoltó egyesületek tagjait. Az önkéntes tűzoltóságok jogi és egyéb működését már tisztáztuk, a képzési rendszerükkel sincs túl sok dolgunk. Az ő képzési struktúrájuk és rendszerük megegyezik a hivatásos önkormányzati tűzoltókéval, választleveleikből és dokumentumaik tanulmányozásából az is kiderült, hogy a kiképzésük tervezett és szervezett formában rendszeresen meg van tartva. A napi képzéseikre és a tanfolyami, iskolai képzésekre is ugyanazok a szabályok és feltételek vonatkoznak. Az önkéntes tűzoltó egyesületek képzése az, ami némi odafigyelést követel. Az egyesületek alapszabályban vállalt és megnevezett tevékenysége -ha az a tűzoltás és műszaki mentés- ugyan olyan felkészültséget követel meg, mint más azonos tevékenységet végző szervezeté. Tehát a képzettségi szint úgymond ugyan olyan kellene, hogy legyen, mint a hivatásos önkormányzati tűzoltóké vagy az önkéntes tűzoltóságok tagjaié. A hivatásos önkormányzati tűzoltók és az önkéntes tűzoltóságok tagjainak napi képzését rendelet³⁹ szabályozza, melyet az 1995. december 20-án a BM TOP Parancsnoka által kiadott UTMUTATÓ egészít ki az irányelvek és a megvalósítások lehetőségével. Az önkéntes tűzoltó egyesületek amennyiben saját településük védelmében tűzoltási és műszaki mentési feladatot látnak el, ugyan olyan komoly szintű esetekkel találkoznak, mint hivatásos kollégáik. A beavatkozásuk sokszor igen fontos, hiszen saját településükön az elsőnek kiérkezők ők lehetnek, és a tűzoltás kimenetelét döntően befolyásolja az első feladatok meghatározása és szakszerű végrehajtása. Így nem csak a beavatkozási szinten kell felkészültnek lenniük, hanem irányítói tekintetben is. A következő ok melyet említék

³⁹ 32/2002. (XII.12) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ezirányú szakágazatban foglalkoztatottak képzési követelményeiről és képzési rendszeréről 10.§ (2) bekezdése

az, hogy a készenlélet ellátó főállású tűzoltók vonulási ideje olykor meghaladja a 30 perc időtartamot, az pedig már többször megállapításra került, hogy: „ha valahol tűz üt ki és ott 30 percen belül nem kezdik meg az aktív oltást, már csak utómunkálatokat kell végezni”⁴⁰. Azt is tisztáznunk kell, hogy az önkéntes egyesületek tagjai, pontosan ugyan olyan beavatkozásokat hajthatnak végre, mint a hivatásosok, így ők is végzik a felderítést, élet, vagyon, állat és tárgymentést, valamint a tűzoltás minden válfaját. Ezek után azt hiszem meg sem kérdezhető, hogy szükség van -e rájuk. Ha kellenek, akkor pedig nekik is képzettnek és felkészültnek kell lenniük, hiszen a többi egységtől mind a beavatkozások mind a szabályok ezt követelik. Az önkéntes tűzoltó egyesületi tagok képzésének minimális szintje a 40 órás tanfolyam. A tananyag nagysága és a 40 óra rövideje miatt nem lehet sem megtanítani, sem megtanulni azt amire egy egyesületi tagnak szüksége van a mindennapi tevékenységhez. A helyi képzés, gyakorlás elengedhetetlen, ezt a hivatásosok napi képzésének rendszere is bizonyítja. Az egyesületek helyenként változó óraszámokban tartanak képzést, van ahol hetente, van ahol havonta és sajnos még olyan eredmények is születtek a kérdőívek kitöltésével, hogy van ahol igény szerint végzik a képzést. A képzések színvonala is változó, van ahová oktatót kérnek a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságtól vagy a közeli Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóságtól, de legtöbb esetben ezt helyben oldják meg. Az oktatás dokumentálása és tervezése is igen változó, van ahol készítenek éves képzési tervet és azt jóváhagyatják a szakmai felügyelettel, de van ahol semmilyen dokumentálás nem történik. Tehát a képzési rendszer egyesületi szinten nem egységes de még csak nem is átlátható vagy elfogadható. A következő probléma az oktatói kérdés, hiszen még a hivatásosok szintjén sincs elég képzett szakember, aki oktatást tarthat vagy tarthatna. Az egyesületeknél szinte egyáltalán nincs ilyen szakember. Vannak olyan témakörök melyek oktatása nem oldható meg csak úgy felolvasással vagy szakmai tapasztalatokra hagyatkozva, például: elsősegély, munkavédelem. Néhány egyesület külső előadót kér fel erre a feladatra, de ezek óradíja nem az egyesületek szerény költségvetéséhez van megállapítva. A begyakorló és helyismereti gyakorlatok

⁴⁰ Dr. Joó Bálint (szerk.): Fejezetek a magyar tűzoltóság 125 éves történetéből. Könyv és Zeneműkiadó,

száma is csekély és ezek főleg a hivatásosokéval összekötöttek, a hivatásos tűzoltóságok pedig egy településen körülbelül 2-3 évente tartanak gyakorlatot.

Az oktatások képzések szükségessége mellett sorakoznak az érvek, indokok de a szabályozatlanság anyagi fedezet hiánya és az előadói hiányok lehetetlenné teszik az egyesületek ilyen téren való megfelelését. A helyzet egyre elkeserítőbb, hiszen az új rendeletek nem, hogy segítenék a hiányok megszüntetését, még inkább arra hagynak következtetést, hogy állami szinten nem akarják megoldani a problémákat és az egyesületeket ellehetetlenítik. Az 1/2003. (I.9.) BM rendelet⁴¹ mellékleteként kiadott módosított Tűzoltási és Műszaki Mentési Szabályzat 14.pontja a következő „A tűzoltó egyesület tagja a tűzoltásvezetői jogosultságokat nem gyakorolhatja, de az egyesület tagjainak tevékenységét az alapszabályban foglaltak szerint irányíthatja e Szabályzat előírásai szerint.”⁴² Az értelmezése ennek annyi, hogy megvonták az önkéntesek tűzoltásvezetői jogát még a hivatásosok kiérkezéséig is. Tehát ha egy tűzesetnél ők az *első kiérkezők* és beavatkozók az egység irányítója nem gyakorolhatja azt a hatáskört amely elengedhetetlen. A másik lépés, amely talán még nyilvánvalóbbá teszi, hogy csökkenteni szeretnék az egyesületek szerepét a 2/2003. (I.14.) BM rendelet⁴³ 8.§ (3) pontjában fogalmazódik meg, mely szerint:„A tűzoltó egyesület csak akkor vehető igénybe tűzoltási és műszaki mentési feladatokra, amennyiben a tűzoltóságok erői és eszközei nem elegendőek a tűzeset, műszaki mentést igénylő esemény felszámolására.”⁴⁴ Itt felvetődik a kérdés mi az állam célja a hatáskör és igénybevétel ilyen szintű megvonásával.

A fejezetben a képzés indokoltságát tényekkel és érvekkel alátámasztva mutattam be, ami a mai valós helyzetet tükrözi.

⁴¹ 1/2003. (I.9.) Belügyminiszteri rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól.

⁴² 1/2003. (I.9.) BM rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól mellékleteként kiadott módosított Tűzoltási és Műszaki Mentési Szabályzat 14.pontja

⁴³ 2/2003. (I.14.) Belügyminiszteri rendelet a Riasztási és Segítségnyújtási Tervről, a hivatásos önkormányzati és az önkéntes tűzoltóságok működési területéről, valamint a tűzoltóságok vonulásaival kapcsolatos költségek megtérítéséről.

⁴⁴ 2/2003. (I.14.) Belügyminiszteri rendelet a Riasztási és Segítségnyújtási Tervről, a hivatásos önkormányzati és az önkéntes tűzoltóságok működési területéről, valamint a tűzoltóságok vonulásaival kapcsolatos költségek megtérítéséről 8.§ (3) pontja.

Az önkéntesek képzésének megújítása

A fejezetben megindokolom és bemutatom az önkéntes tűzoltó egyesületek tagjai számára szükséges képzési minimum szintjét, mely nélkülözhetetlen egy szakszerű, hatékony és felelősségteljes beavatkozás elvégzéséhez.

Az önkéntes tűzoltó egyesületek tagjai számára képzési minimumként beosztástól függően van előírva a követelmény, melyet a 32/2002. (XII.12.) BM rendelet⁴⁵ 3. számú mellékletében a Belügyminiszter szabályoz. Az elfogadott szakmai képzési formák és szaktanfolyamok rendszerét és listáját a rendelet 1. számú melléklet 3. pontja tartalmazza az önkéntes tűzoltó egyesületek számára. A rendeleti szintnek megfelelő az egyesületek nem főállású beavatkozói állományának képzési szintje a 40 órás alaptanfolyami képzés, a gépkocsivezetők és szerkezelők részére még a megfelelő szaktanfolyam is kell. Az alaptanfolyam tananyaga nagy mértékben hasonlít a 6 hetes tűzoltó alapismereti tanfolyam tananyagára, mely már 4 hónapos időtartamra bővült. Ha a hivatásos tűzoltók alapképzettségi szintjét adó képzést bővítik akkor az egyesületi tagok alapképzettségi szintjének növelésére is szükség volna, a megújítás ebbe az irányba is el kellene, hogy mozduljon. Főleg azért, mert a 4 hónapos tanfolyam gyakorlati része nagymértékben fejlődött azt bizonyítva, hogy alapképzettségi szinten a gyakorlati képzésre kell nagyobb hangsúlyt fektetni. Így egyenesen következik az egyesületi alapszint képzési igényének emelkedése is. A fejlesztés nem figyelhető meg, sőt a visszaépítésre lehet következtetni az önkéntes egyesületi parancsnok tűzoltásvezetői jogának megvonásából. A képzés megújítása megkövetelhető lenne még az oktatói állomány terén is, hiszen a 40 órás tanfolyam kiképző és oktató állományában kevés a pedagógiai végzettségűek aránya. Az Orosháza Városi Hivatásos Önkormányzati Tűzoltóparancsnokságon 2001 évben lebonyolított 40 órás tanfolyam oktatói állománya közül 1 tűzoltónak volt pedagógiai

⁴⁵ 32/2002. (XII.12.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ezirányú szakágazatban foglalkoztatottak képzési követelményeiről és képzési rendszeréről

diplomája 3-nak pedig folyamatban volt a megszerzése a 8 oktató közül. Tehát ez az arány is mutatja a képzés szakszerűségét garantáló szakemberek hiánya fellelhető a tanfolyamokon és képzések során országszerte.

A fejezetben a képzés megújításának indoklására fektettem a hangsúlyt a kapcsolódó képzési szintek és normák bemutatásával.

Javaslatok a képzés hatékonyságának növelésére

A fejezetben a dolgozat által feltárt képzési problémák megoldására teszek javaslatot, melyek enyhítik illetve megoldják az önkéntes egyesületek képzési gondjait.

A megoldások a problémára több szinten is változásokat követelnek, első sorban a képzési segédeszközöket és dokumentumokat kellene átdolgozni és megújítani. Az elavult tankönyvek melyek az egyesületek kezében vannak már nem alkalmasak a rájuk bízott feladat elvégzésére. A BM KOK rendelkezik olyan jegyzetekkel és tanségdlettel mely segítené ezen. A megoldás vagy az írásos anyag terjesztése volna vagy amely nagyobb léptékű egy központi képzési rendszer kialakítása melybe az egyesületi tűzoltók is be lennének vonva. Másik megoldási javaslatom szintén a szakmai berkeken belül oldaná meg a problémát, ám felvet egy ellentmondást. A Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságokon olyan szakemberek alkalmazása kiknek végzettsége és feladata alkalmas volna egy felügyeleti és képzési feladat elvégzésére a területileg odatartozó önkéntes tűzoltó egyesületeknél. A szakember alkalmazásával felmérhető és megoldható volna az a képzési hiányosság és űr mely a területet jellemzi. Az ellentmondás mely felmerül az, hogy az egyesülési törvény alapján működő önkéntes tűzoltó egyesületek feletti felügyeleti joggal, a hatályos szabályozás alapján kizárólag az illetékes ügyészség rendelkezik, míg a szakmai szervek csak *segítik* munkájukat. Célszerű lenne az egyesülési törvény alól kivonni az önkéntes tűzoltó egyesületeket és külön jogi szabályozással tisztázni a jelenleg fennálló ellentmondást. A harmadik javaslatom a helyi önkormányzatnál szintén egy hasonló

szakember alkalmazása akinek végzettsége és rátermettsége megfelelne egy oktatói, ellenőrzői és esetleg a működés segítése érdekében egy menedzseri feladat elvégzésére. A szakember segíthetné a gazdasági oldalát is az egyesületek működésének, pályázatok figyelésével és megírásával illetve a környező gazdasági társaságoknál való lobbizással, támogatás szerzésével.

A javaslatok melyeket felkínáltam csak töredékei annak a megoldási lehetőségeknek melyek rendelkezésre állhatnának, ha a változásokat az állami szakmai irányítás is akarná. Tehát egy két javaslat nem megoldás a problémára csak rávetíti a figyelmet.

Összefoglalás

A dolgozatom írásakor arra törekedtem, hogy egy olyan írott anyagot állítsak össze, mely hűen tükrözi és bemutatja az önkéntes egyesületek képzésének helyzetét.

A dolgozat felépítéséből kiderül, hogy átfogó és széleskörű képet adtam az önkéntes egyesületekről, és a téma feldolgozásához nélkülözhetetlen egyéb ismeretekről. A történelmi visszatekintés és a képzési rendszer bemutatása mind a téma széleskörű megismeréséhez tartozott. A képzésüket bemutatva látható a hiány és szabályozatlanság mely jellemzi a mai egyesületi képzési rendszert. A képzésük szükségességét többször megindokoltam és több fejezetben kitértem a fejlesztés szükségességére. Megmutattam több oldalról miért is szükséges a fejlesztés, változás ezen a téren. Csak felelevenítésként például: sokszor ők az elsőnek kiérkezők és ennek a felelősége döntő jelentőségű a tűz és káresetek felszámolása során, az elsőnek kiérkező egység felelőségét nem lehet elégszer hangsúlyozni, a felderítés, életmentés és első beavatkozás mind a meghatározó és döntő jelentőségű beavatkozásokhoz tartozik. A képzési hiányosságok és problémák feltárását kérdőíves adatgyűjtés valamint személyes elbeszélgetés és a képzésük tanulmányozása módján hajtottam végre. A dolgozatról kiderül a hibákra vannak megoldások, ha ez a cél, de a jelek arra utalnak, hogy a probléma nem kerül megoldásra sőt a visszaépítés és a hatáskör megvonása rajzolódik ki.

A összefoglalásban rámutattam a dolgozat sarkalatos pontjaira melyek a témát kellőképpen bemutatták és egy szűk tartalmi áttekintést adtak.

Irodalomjegyzék

1. TÚZOLTÓ MÚZEUM ÉVKÖNYVE 1984. IV. fejezet Vissi Zsuzsanna: Esztergom város tűzrendészetének története. Szikra Nyomda, PÉCS
2. Gáti István (szerk.): A TÚZOLTÓKÉPZÉS ÉS A TÚZOLTÓ TISZTKÉPZŐ ISKOLA TÖRTÉNETE. Révai Nyomda, Budapest, 1998.
3. Dr. Joó Bálint (szerk.): Fejezetek a magyar tűzoltóság 125 éves történetéből. Könyv és Zeneműkiadó, Budapest, 1995.
4. Dr. Kertész Judit (szerk.): Polgári Törvénykönyv Unió Kiadó, Budapest, 1997.
1959. évi IV. törvény a Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről 65.§ (1).
5. Wlacíl Tibor (felelős kiadó): Szerelési Szabályzat az állami, önkéntes és vállalati tűzoltóságok számára, Szövorg Kiadó, Budapest, 1990.
6. 1989. évi II. törvény az egyesülési jogról
7. 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről és a műszaki mentésről.
8. 1996. évi XXXVII. törvény a polgári védelemről.
9. 1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos belesetek elleni védekezésről.
10. 119/1996. (VII.24.) Kormányrendelet az önkéntes tűzoltóságokra vonatkozó részletes szabályokról.
11. 1/2003. (I.9.) Belügyminiszteri rendelet a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól.
12. 2/2003. (I.14.) Belügyminiszteri rendelet a Riasztási és Segítségnyújtási Tervről, a hivatásos önkormányzati és az önkéntes tűzoltóságok működési területéről, valamint a tűzoltóságok vonulásaival kapcsolatos költségek megtérítéséről.

13. 32/2002. (XII.12.) Belügyminiszteri rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szerveknél, a tűzoltóságoknál, valamint az ezirányú szakágazatban foglalkoztatottak képesítési követelményeiről és képzési rendszeréről
14. 57/1997. (X.21.) Belügyminiszteri rendelet a tűzoltók és a tűzvédelmi szervezetek tagjainak képesítési követelményeiről, képzési rendszeréről.
15. módosított 35/1996. (XII.29.) Belügyminiszteri rendelet 1. számú melléklete az Országos Tűzvédelmi Szabályzat
16. 27/2001. (VII.27.) OM rendelet az Országos Képzési Jegyzékről szóló 7/1997. (XII.30.) MüM rendelet módosításáról
17. 28/1998. BM TOP intézkedése az önkéntes és létesítményi tűzoltóságok, valamint a tűzoltó egyesületek tagjainak képzéséről.
18. A BM KOK igazgatójának 2/2003. számú tájékoztatója a BM KOK –ban a 2003/2004-es tanévben indítani tervezett képzési szakokról.

1. függelék

NÉV,RENDFOKOZAT,BEOSZTÁS:

SZOLGÁLLATI HELY:

MILYEN TŰZOLTÓI VÉGZETTSÉGE VAN:

MIÉRT LETT TŰZOLTÓ:

MILYEN KÉPZÉSEK VANNAK A TŰZOLTÓSÁGUKON:

TEMATIKA, TERVEZET VAN –E:

SZABÁLYOZZÁK –E A KÉPZÉST:

DOKUMENTÁLJÁK –E A KÉPZÉST:

KI ELLENŐRZI ÉS MILYEN GYAKORISÁGGAL A KÉPZÉST:

MIBEN KELLENE JAVÍTANI A KÉPZÉST:

2. függelék

3. függelék

4. függelék

Függelékek jegyzéke

1. számú függelék: Kérdőív
2. számú függelék: A BM KOK képzési struktúrája
3. számú függelék: Önkéntes és létesítményi tűzoltó – parancsnoki képzés téma és óra elosztása
4. számú függelék: Önkéntes és létesítményi tűzoltó tanfolyam óraterve

Rezümé

A szerző neve: Bajkán György Zoltán

Az intézmény neve, kar, szak, szakirány, tagozat megnevezése:
Pécsi Tudományegyetem, Pollack Mihály
Műszaki Főiskolai Kar, Műszaki Szakoktatói
Szak, Tűzvédelmi szakirány, levelező tagozat

A dolgozat címe: Az önkéntes tűzoltók képzési és felkészítési
rendszere

A konzulens neve, beosztása:
Dr. Gáti Zoltán tűzoltó ezredes
Békés Megyei Katasztrófavédelmi Igazgató

A téma választására azért került sor, mert az önkéntes tűzoltóságok és önkéntes tűzoltó egyesületek helyzete és képzési rendszere rengeteg megválaszolatlan kérdést tartalmaz. A mai politikai helyzet pedig nem kezeli kellőképpen ezt a problémát. A probléma elméleti és gyakorlati síkon is megoldást követel. A téma fontossága abból is lemérhető, hogy egyre több fórumon lehet a vele kapcsolatos aggályokat hallani. A fontosság ellenére a szakirodalmi feldolgozottság szerény, a problémákat kutatásokkal, kérdőívekkel, személyes vizsgálatokkal lehetett feltárni és kielemezni. A kikérdezés eredményes volt, tíz tűzoltóságra küldtem és tízről kaptam kérdőíves adatokat. A személyes vizsgálat öt tűzoltóságra terjedt ki. A kutatási eredmények kielemezésével kirajzolódottak az akut gondok és problémák melyek megoldása halaszthatatlan. A dolgozatot úgy építettem fel, hogy ezekre a problémacsoportokra fektettem a hangsúlyt és a megoldási javaslataimat is ezekhez kapcsoltam. A megfelelő megoldások kidolgozása a központi szervek feladata.

Orosháza, 2003. május 10.

Bajkán György Zoltán